

Biosfärområde

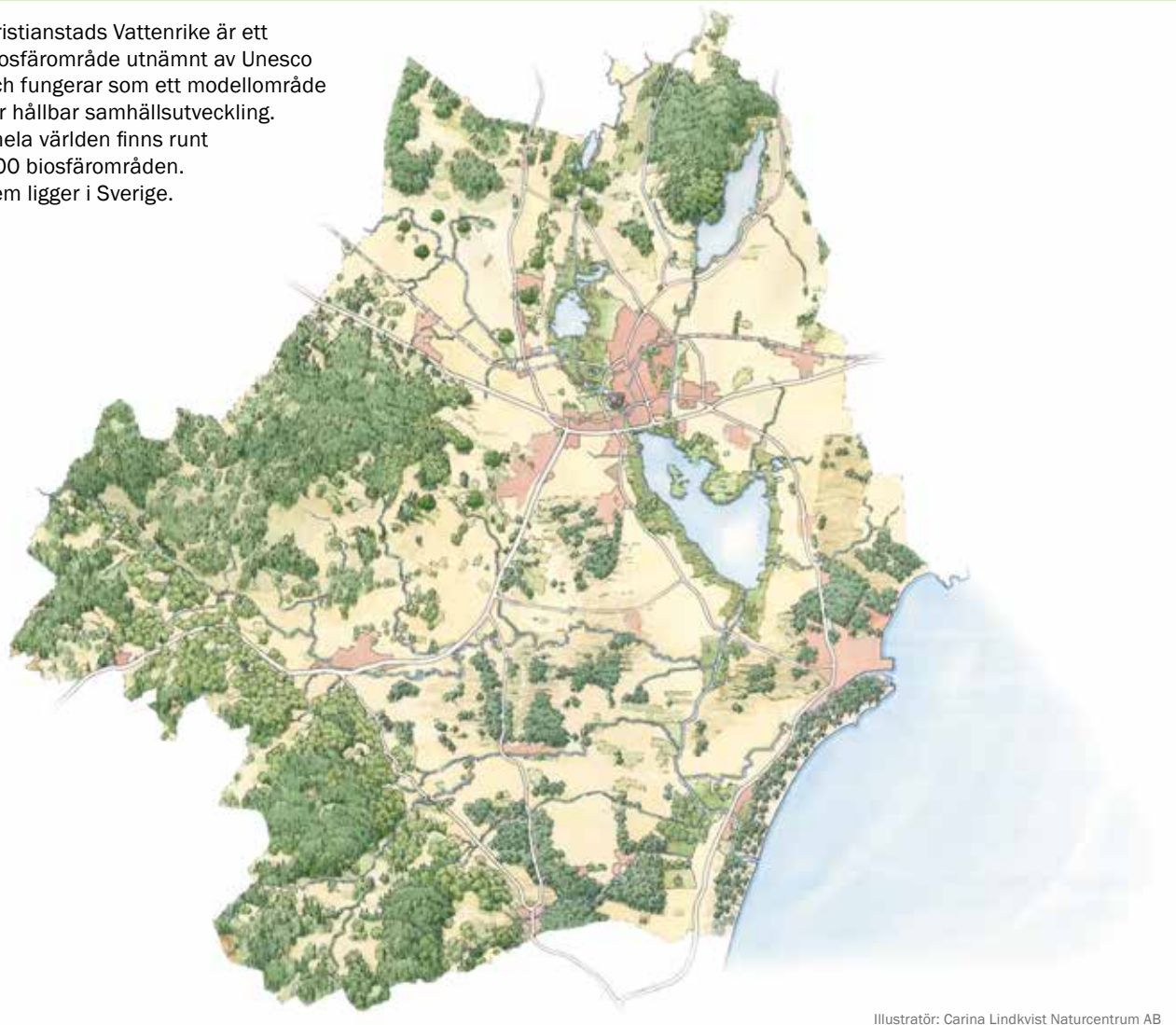
Kristianstads Vattenrike®

VERKSAMHETEN ÅR 2017

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Kristianstads Vattenrike är ett biosfärområde utnämnt av Unesco och fungerar som ett modellområde för hållbar samhällsutveckling. I hela världen finns runt 700 biosfärområden. Fem ligger i Sverige.

Illustratör: Carina Lindkvist Naturcentrum AB

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike omfattar i stort sett hela Kristianstads kommun. Här finns nästan alla svenska naturtyper i ett landskap som präglats av människan genom tiderna.

Den mäktiga Helge å flyter tvärs igenom landskapet och fångar upp små vattendrag från åsarna och slätten. Här och var buktar den ut i Araslövssjön och Hammarsjön innan den når Hanöbukten. Ån kantas av våtmarker och strandängar. Men Vattenriket är inte bara vått, här finns både lummiga ädellövskogar och torra sandiga odlingsmarker.

Den omväxlande naturen ger många olika miljöer för djur och växter att leva i. Vattenriket är ovanligt artrikt och en riktig hot spot för hotade arter. Området täcker mindre än två promille av Sveriges yta, men på denna lilla plätt lever hela 20 procent av landets hotade arter!

Kristianstads kommun har åtagit sig att verka för att Vattenriket ska vara ett bra hem för både natur och människor. I olika projekt hjälper biosfärkontoret djur och växter att leva vidare, samtidigt som människor får möjlighet att ta del av naturens nyttor utan att förstöra dem. För att kunna göra

det behöver vi lära mer om landskapet och naturen. En del i arbetet är att ta fram och sprida ny kunskap. Biosfärkontoret inventerar, ger ut rapporter, samarbetar med forskare och håller konferenser.

Tillsammans med föreningar, företag och markägare tas hållbara lösningar fram för att både bevara och nyttja landskapets värden. Vi anlägger våtmarker och rör om i sanden. Många arter och välfungerande ekosystem gör att vi klarar klimatförändringar och andra utmaningar bättre.

Genom att hjälpa människor att uppleva naturen får vi fler med på tåget. Vi har 21 besöksplatser med fågeltorn, stigar och utemuseer. Naturum Vattenriket är kronan på verket med utställning, möteslokal och restaurang. Här berättar vi hur biosfärområdet fungerar och visar vägen ut i Vattenriket.

Vi kallar arbetet för biosfärarbete. Glädjande nog ser vi goda resultat! Vid besöksplats Pulken samlas tranor till glädje för skådare och lantbrukare. Malen simmar åter i Helge å och uttern fiskar utanför naturum. I dag ses områdets våtmarker inte längre som vattensjuka utan vattenrika. Ett kvitto på en ny attityd till hur vi kan använda naturens resurser!

Året som gått, 2017

Världens ledare antog genom FNs generalförsamling 2015 en global agenda för hållbar utveckling - Agenda 2030. I agendan finns 17 globala mål som tillsammans är avgörande för mänskligt välbefinnande över hela världen. Genom kunskap, engagemang och kloka val ska målen uppnås fram till år 2030.

De globala målen beskriver vad som ska göras. I vårt uppdrag som biosfärområde har vi en viktig roll för hur vi ska uppnå målen. Vi arbetar varje dag med att koppla samman människa och natur, lokala initiativ med nationella strategier och genom att stimulera till ny forskning och utbildning för hållbar utveckling lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Detta sker genom personliga möten med besökare på naturum, rådgivning till markägare med värdefulla sandmarker, anläggning av nya våtmarker, nya besöksplatser, deltagande i den kommunala beslutsprocessen, utbildning av biosfärambassadörer och mycket mer.

Något som också har varit i fokus under året är de gratistjänster som naturen bjuder oss på - ekosystemtjänster. På naturum har man kunnat "smaka" på Vattenrikets ekosystemtjänster genom olika spännande programaktiviteter och i början av året hade filmen *Ekosystemtjänster i Kristianstads Vattenrike* världspremiär.

Jätteroligt är att filmen har visats över 2000 gånger såväl som en

del i undervisningen på kommunens skolor som i nationella och internationella sammanhang!

Vi blickar nu framåt mot ett spännande 2018 med nya utmaningar och möjligheter. Biosfärarbete är viktigt och vi drivs av en vilja att göra skillnad och för en framtid som är bra för både natur och människa.

Carina Wettemark

Carina Wettemark
Koordinator Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
Chef Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Kristianstads kommun

2017

2038
visningar av
Ekosystemtjänstfilmen

25
Tranvårdar vid Pulken

11
språk
med information
om Vattenriket

506
programaktiviteter
på naturum med
18 832
deltagare

1
nytt utemuseum
Äspet vid havet

102 012
besökare
på naturum

72
malar i provfiske

19
hektar nya våtmarker

13 500
transkådare
8900
tranor vid ett tillfälle

150
sällsynta dyngbaggar
i en hästbajs

146
km planerad
Vattenriketled

1
ny krögare på
Café Årum
som serverat
15 000 luncher

Biosfärområden är viktiga för att nå FN:s globala mål

FN:s globala mål ska leda till en bättre värld. Biosfärområden ger goda exempel på hur målen kan nås. Systemekolog och konsult Malena Heinrup har studerat biosfärområdenas roll i arbetet med Agenda 2030.

2015 antog FN:s generalförsamling en global agenda för hållbar utveckling – Agenda 2030. I agendan finns 17 globala mål som är avgörande för mänskligt välbefinnande över hela världen.

Malena Heinrup är författare till Naturvårdsverkets rapport "Sveriges biosfärområden – arenor för implementering av Agenda 2030". Under Framtidsveckan i september höll hon föredrag på naturum om hur viktiga biosfärområdena är i arbetet med att nå de 17 globala målen.

Många myndigheter och organisationer på olika nivåer arbetar för att nå målen. Ofta är

arbetet uppdelat i sektorer. Genom att vara arenor för dialog och samverkan kan biosfärområden hjälpa till att bryta stuprören.

Biosfärområden visar hur målen kan nås

Biosfärområdena arbetar med samverkan och konflikthantering. De tolkar och integrerar hållbarhetsmålen och bidrar till att stärka ekosystemen och förståelsen att människan är en del av naturen. Dessutom främjar de lärande om hållbar utveckling. Malena Heinrup menar att Agenda 2030 säger vad vi ska göra - biosfärområdena

visar hur det ska göras.

Ett tjugotal personer lyssnade på föredraget. De fick höra många goda exempel på hur Biosfärområde Kristianstads Vattenrike arbetar för att nå flera av FN:s 17 mål. Malena Heinrup berättade bland annat om hanteringen av tranorna vid Pulken. Framför allt tryckte hon på biosfärområdets roll att vara arenor för samverkan, koppla ihop aktörer och främja lärande om hållbar utveckling.

Rådgivning ska ge rikare sandmarker

Små insatser kan göra stor nytta för växter, småkryp och upplevelse. Vattenrikets ekolog Karin Hernborg gav råd om hur markägare längs sandkusten kan sköta sin tomt i LONA-projektet "I sanden nära dig."

Karin Hernborg hälsade på i Birgitta Brännström Forss trädgård med sanddynor, tallar och mossor. Med hjälp av kartor berättade hon om områdets historia och om höga naturvärden kopplade till hur öppet området varit.

På 1940-talet var tallskogarna utmed kusten fortfarande glesa och rika på öppna gläntor med sand. Sedan dess har skogen tätat och de öppna sandmarkernas arter trängts undan.

Idag är det ingen risk för sandflykt, tvärtom är det bra att skrapa bort mossor och blotta sanden för värmeälskande växter och insekter. Då blir det en mosaik av miljöer där fler kan trivas.

Karin gav Birgitta rådet att ta bort lite gräs och mossor och plantera torktåliga blommande växter som backtimjan, lavendel, stäppsvalvia och nejlikor. Växterna ger pollen och nektar till bin och fjärilar. I den öppna sanden kan insekter värma sig och bygga bo och blommor kan frösa sig.

Fakta:

Rådgivningen är en del i Vattenrikets projekt "I sanden nära dig", som finansieras med så kallade LONA-pengar. Målet med projektet är att sprida kunskap och inspirera alla som förvaltar naturmark längs sandkusten att sköta området på ett sätt som gynnar sandmarkernas mångfald.

Första stora våtmarken i skogslandskapet på plats

Under året anlades flera våtmarker. I Hylta grävdes den första riktigt stora våtmarken i ett landskap präglat av intensivt skogsbruk.

Avsikten med våtmarker i skogslandskapet är att minska brunifieringen. Vattnet ska bli mindre brunt när våtmarken fångar upp sediment och humus.

Den nya våtmarken i Hylta anlades i ett område där provtagningsprogrammet visat att det tillrinnande vattnet är mycket brunt och syrefattigt vissa delar av året. Målet på sikt är förbättrad vattenkvalitet så att fler organismer kan trivas i Bivarödsån, Hammarsjön och Östersjön.

Under året grävdes dessutom flera nya våtmarker i jordbrukslandskapet för att minska näringsläckaget till Östersjön.

Fakta:

Våtmarken i Hylta blev klar i november. Den kostade 1,3 miljoner kronor och medlen kommer från Havs- och vattenmyndigheten.

Nya våtmarker i skogslandskapet:
Hylta 10 hektar (Bivarödsån)

Nya våtmarker i jordbrukslandskapet:
Ljungen: 2,1 hektar (Vramsån)
Vittskövle 7,5 hektar (Helgeå)
Gaddaröd: 0,6 hektar (Segesholmsån)
Färlöv: 1,3 hektar (Vinneå)
Vankiva: 0,6 hektar (Almaån – Helgeå)

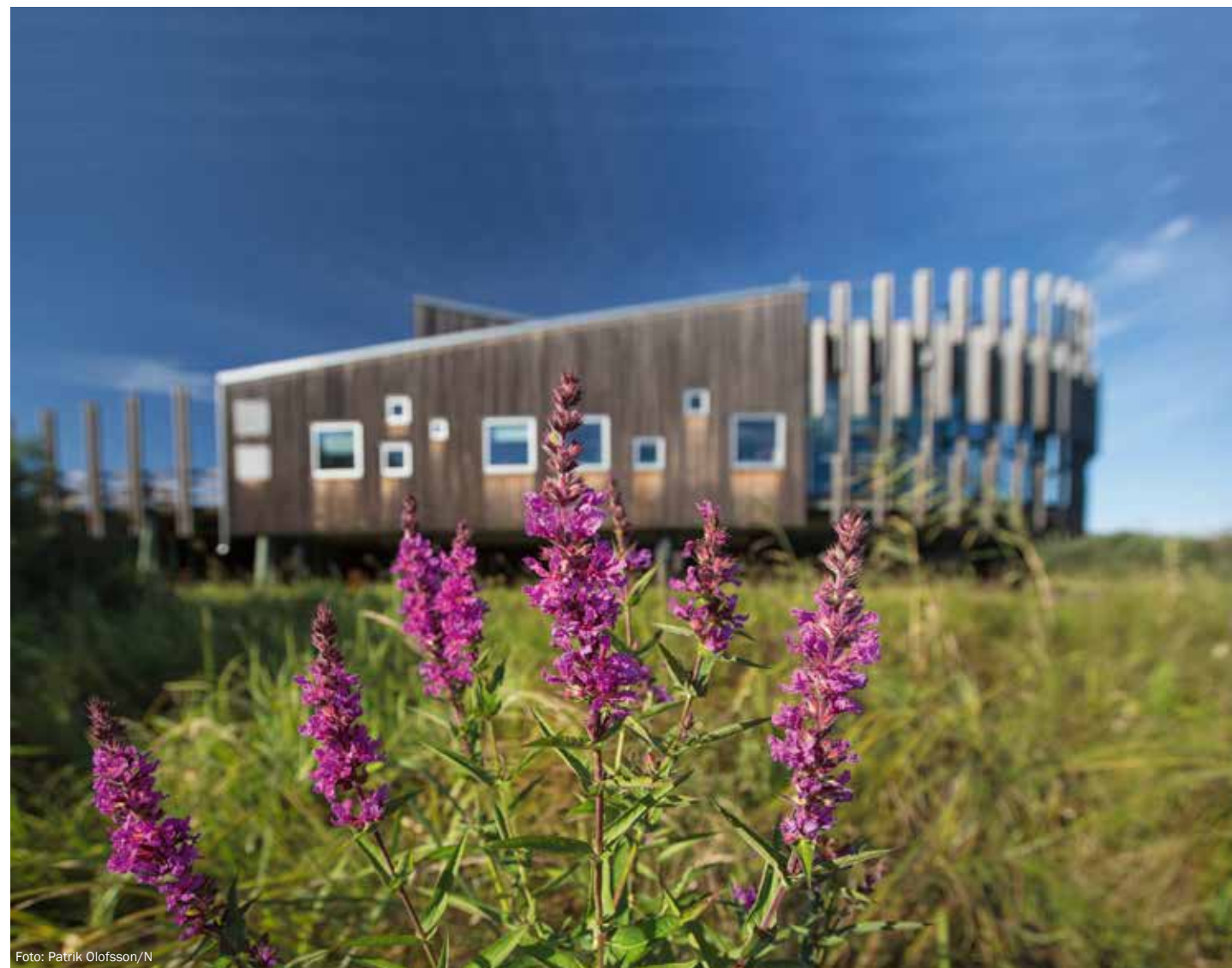

Foto: Patrik Olofsson/N

Naturum Vattenriket fick fint beröm i utvärdering

Vart femte år utvärderas landets naturum av Naturvårdsverket. I år var det naturum Vattenrikets tur. Betyget blev gott! Kraven på bemanning, utställning och verksamhet uppfylls med råge.

Naturum fick tummen upp både när det gäller Naturvårdsverkets formella krav och utlåtanden från Centrum för naturvägledning och Naturhistoriska riksmuseet.

Naturvårdsverket lyfte fram naturum Vattenrikets tematiska arbete. ”Det ger en tydlig röd tråd som kan kommuniceras både utåt och inåt, och leder till att verksamheten känns aktuell och relevant. Det ger också personalen möjlighet att fördjupa sin kompetens inom olika ämnesområden och resulterar i ett rikt utbud av aktiviteter som kan återkomma även senare år.”

Verket uppmärksammade också naturum

Vattenrikets arbete med kommunikation och attitydförändringar. ”Naturum har flera bra exempel på hur man med humor och lite udda grepp kan få folk intresserade. Naturum Vattenriket arbetar också med att förmedla det samhällsekonomiska värdet i både naturum och naturen för att åstadkomma förankring och förståelse för verksamheten.”

Biosfärklassrummen med håvningsutrustning fick beröm, liksom Vattenrikets vänner och tranvårdar.

Centrum för naturvägledning inledde med orden: ”I naturum Vattenriket känner sig

besökaren väntad och välkommen! Här finns ett brett och rikt utbud av både bemannad och obemannad naturvägledning för många målgrupper, oavsett om man kommer som förstagångs- eller återkommande besökare.”

Även Naturhistoriska riksmuseet tyckte att utställningen håller en mycket hög nivå med humorn som krydda. ”Ett exempel är animerade fiskpinnar som dyker upp bland andra fiskar. Det är oväntat och får besökarna att skratta och kommentera.”

Det rådde ingen tvekan om att naturum Vattenriket skulle få förtroende att fungera som naturum ytterligare fem år.

Vattenriket på flera språk

Under året kom en ny pekskärm på plats i naturums utställning. Den berättar om Vattenriket och naturum på tio språk.

Pekskärmen i receptionen välkomnar nya besökare med korta texter. Skärmen är en konkret del i projektet ”Ny i Vattenriket”. Dessutom gjorde Hanan Alkhuder, jurist från Syrien, praktik på naturum Vattenriket. Genom sitt modersmål, arabiska, och ett brett kontaktnät blev hon en genväg till att nå fler besökare.

Hanan översatte affischer om naturums program till arabiska och agerade kontaktperson. Till familjeaktiviteten Tranprat bjöd Hanan in nya deltagare genom föreningen Arabiska barnet. Naturvägledare Sam Peterson berättade på lätt svenska om tranornas spännande liv och Hanan översatte till arabiska. Det blev en lyckad aktivitet med hela 60 deltagare.

Café Årum fick ny restauratör

På naturums andra våning finns Café Årum med härlig utsikt över staden och naturumsjön. I juni flyttade kocken Alexandre Albaret in i restaurangen.

Här serverar han mat och fika som lagas från grunden av närproducerade råvaror. Lamm, ekologisk sparris, jordgubbar och primörer från Rathckegården i Yngsjö är några exempel.

Opteryx nya film bjöd på skogsbad

Naturum Vattenriket firade februarilov med premiär på Opteryxfilmen ”Skogsbad” - en färd genom skogen längs vattnets väg från källa till hav.

Den nya Opteryxfilmen tar oss med på en njutningsfull åktur genom bokskogar och porlande bäckar – från sluttningsskogarna på Linderödsåsen ända ut till Gropahålet och havet.

Längs turen får vi möta en rad olika växter och djur, både över och under ytan. I bäckarnas virvlande vatten stöter vi på signalkräftan, elritsan och flodpärlmusslan innan vi far genom jättemojans hårsvall.

Skogsbad är den tredje Opteryxfilmen. Den första tog besökarna med på en rundtur runt naturum, Helge å och Kristianstad. Den andra var en mer actionfylld film i Vattenrikets torraste delar runt Åhus.

Foto: Patrik Olofsson/N

Nytt utemuseum vid besöksplats Äspet

På Världshavens dag invigdes Utemuseum Äspet med tal, fika, fågelbingo och håvning.

Utställningen berättar om livet under ytan, sjunkna skepp, Åhus badliv och mycket mer!

Vattenriket samarbetar med forskare, myndigheter, föreningar, skolklasser och allmänheten i arbetet att nå FN:s hållbarhetsmål. Kunskap om naturen och vattnet runt omkring oss är ett viktigt redskap i arbetet.

I Vattenrikets varierade landskap finns 21 besöksplatser, plus naturum. Några är framlyfta med mer utvecklad information, så kallade utemuseer. I somras invigdes det sjätte – Utemuseum Äspet.

Carina Wettemark och Åsa Pearce knöt upp bandet tillsammans med Thomas Johansson från Havs- och vattenmyndigheten och Bengt Olsson, förvaltningschef på C4 Teknik, kommunens tekniska förvaltning, som gjort markarbetet.

Utställningen har formen av ett skepp, där bänkar är reling och informationsskyltar är segel. Skärmarna berättar om livet under ytan, badlivet genom tiderna, sjunkna skepp och skatter och Östersjöns

utmaningar. Biosfärkontoret har tagit fram utemuseet med hjälp av medel från Havs- och Vattenmyndigheten.

Efter talen blev det fika och titt på utställningen. Många passade på att bekanta sig med området med fågelbingo, eller tittade vad skolklasser hävade upp bland Snickarhakens stenar och tång.

Foton: Mattias Roos/
Kristianstads kommun

Scouter utforskade livet under ytan

Sol, blå himmel och ljumma vindar. Förutsättningarna var nära nog perfekta när scouterna på Jamboree 2017 badade och utforskade livet under Hanöbuktens yta.

Som ett lämmeltåg strömmade scouterna till stranden vid Östra Sand. Glädjen var stor när scoutskjorta och shorts byttes mot baddräkt och simglasögon.

Naturum Vattenrikets beachflagga lockade många nyfikna. Här fick scouter och ledare låna vattenkikare och vadarbyxor eller cyklop och simfötter. Några valde att häva i vattnet mellan stenarna.

Efter en stund kom de tillbaka med sprattlande plattfiskar och

tångräkor, maneter och blåstång och... tusen frågor till naturums personal.

Bränns maneterna? Vad händer när de dör? Kan man äta blåstång? Tålmodigt och engagerat svarade Sam Peterson, Håkan Östberg och Karin Magntorn. Sen hamnade växter och kryp i utställningens tråg en stund.

Utställningen blev snart full av olika mer eller mindre vanliga arter. Tångsnälla och tånggråsugga och spigg och blåmusslor och tångmärla och sandräka och tångräka och maneter. Listan blev lång. Dagens roligaste och ovanligaste fynd var en skorv. Skorven lever på ner till 300 meters djup i Östersjön. Den har hållit sig kvar här sedan Ishavet efter den senaste istiden.

Tranvårdar tog emot besökare vid Pulken

Fågelklubben räknade till 8 900 tranor vid Pulken – den högsta noteringen någonsin! Även besökarna strömmade till. I år fick de hjälp av tranvårdar att njuta av skådespelet.

För många människor är tranorna vårens budbärare. Det liksom tinar i bröstet när vi hör deras trumpetande läte och ser sträcken högt uppe i skyn. Pulken är bästa platsen att njuta av dem.

Vid Pulken möts besökare, tranor, föreningar och naturvårdare. Detta uppmärksammade tidskriften Magasinet Skåne och nominerade platsen till "Årets mötesplats". Att Malmö saluhall vann kan ju bara bero på att det inte satt några tranor i juryn.

För att ta emot besökarna på ett ännu bättre sätt, startade under året ett projekt som gick ut på att ha så kallade tranvårdar på plats. Tranvårdsprojektet är ett samarbete mellan Vattenriket, Nordöstra Skånes fågelklubb, Naturskyddsföreningen och Vattenrikets vänner.

Vårdarna fick en utbildning om tranor och Vattenriket och föreningarna en liten ersättning för att medlemmarna ställer upp. På trandagen den 25 mars gick startskottet för tranvårdar vid Pulken. Omkring tusen besökare ville vara med och fika på tranbullar, lyssna på tranguidning och fira tranorna!

Varje dag från förmiddag till skymning visade tranvårdarna i tubkikare, berättade om tranorna vid Pulken och om andra fina platser att besöka i Vattenriket. Konzeptet blev mycket uppskattat och utvärderingen visade att tranvårdarna kan tänka sig att vara med nästa år också.

Året som gått

Film om ekosystemtjänster i Vattenriket

Senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara integrerade i alla viktiga samhällsbeslut i Sverige. För att vi ska nå dit måste kunskapen öka. Därför tog Biosfärkontoret fram en film som lyfter viktiga ekosystemtjänster och projekt för att förstärka naturens förutsättningar att leverera dessa gratistjänster till oss människor. Filmen finns på svenska och engelska på Vattenrikets hemsida och på youtube. Glädjande nog använder kommunens gymnasieskolor filmen i undervisningen.

Att ta fram en film är ett av flera sätt att öka kunskapen om ekosystemtjänster. Naturum Vattenrikets programverksamhet har de senaste åren genomfört av temat ekosystemtjänster. En tillfällig utställning och foton i hörsalen, som berättar historien om hur ett äpple blir till är andra kunskaphöjande insatser.

Vännerna firade fem år med ny kungsfiskare

En höststorm fick den på fall. Kungsfiskaren som visat vägen till naturum gick i tusen bitar. Men i somras kom den vackra fågeln på benen igen - tack vare ett generöst bidrag från Vattenrikets vänner. Konstnären Jenny Ahlström skapade en ny fågel som skimrar vackert i blå, grön och röd mosaik.

Femårsjubilerande Vattenrikets vänner är en ideell och fristående förening som verkar för att stödja utveckling och förnyelse av projekt i Biosfärområde Kristianstads Vattenriket och naturum Vattenriket. Under åren har Vattenrikets vänner stöttat verksamheten på många olika sätt. Öppen borg på Lillö varje söndag på sommaren, bidrag som gör det möjligt för fler barn att komma ut i Vattenriket, sponsring av naturums bihotell, Opteryxfilm och utsmyckning i Utemuseum Hercules är några exempel.

Äldre njöt av seniordag på Ekenabben

Över 100 personer njöt av Ekenabben i vårskrud vid Mötesplatsernas och naturums senioraktivitet i maj. Solen sken och många ville lyssna på dragspelsmusik, fika och grillas vid sjön. Andra följde med på naturvandring med Vattenrikets vänner. Under de stora ekarna vid fågeltornet höll Josefin Svensson och Brita Nilsson från naturum i qigong och skogsbad.

Vattenrikets handlingsprogram slår fast att vi under de kommande fem åren ska utveckla möjligheterna till ett hälsosamt åldrande. Vattenriket ska vara en källa till lugn och avkoppling för att nå en bättre folkhälsa och livskvalitet. Att må bra i Vattenriket är ett fokus och seniordagen en del i arbetet.

Sommarlovsaktiviteter på naturum

Under sommaren genomförde naturum Vattenriket 24 sommarlovsaktiviteter. Både barn och vuxna förundrades över en vattenscorpion de nyss hävat upp eller försökte hoppa lika långt som en hare.

Vid 18 tillfällen hävade vi småkryp vid naturums hävningsbrygga. Fyra gånger upptäckte vi myllret bland tången vid Snickarhaken i Åhus. Under två dagar kunde små och stora delta i naturums sommarolympiad.

Sammanlagt deltog 1 350 nyfikna och leksugna barn och vuxna. Det var lika många flickor som pojkar, totalt 750 barn. Mer än tio procent hade annat språk än svenska som modersmål (turister ej medräknade). Aktiviteterna finansierades av ett statligt sommarlovsstöd som ska bidra till stimulans och personlig utveckling. Syftet är att stimulera både flickors och pojkars deltagande, främja integration och skapa nya kontaktytor mellan barn med olika social bakgrund.

Året som gått

Ny bok av Patrik Olofsson om Vattenriket

Vingar över Vattenriket är Patrik Olofssons andra bok om Vattenriket. Ämnet är detsamma men upplägget lite annorlunda. Den första boken som kom ut när biosfärområdet invigdes var mer faktabaserad medan den nya boken är en lättläst naturfotografisk dagbok från exkursioner i Vattenriket. Läsaren tas med på en resa genom ett år i Vattenriket. Varje månad har ett eget kapitel. Februari har rubriken "Utterfrossa", mars heter "Där tranor dansar" och december "Gåsatider".

Patrik Olofsson visar upp spännande möten i välkända områden, som kniporna vid naturum. Han skildrar också upplevelser som få har möjlighet att vara med om, men som finns runt omkring oss. Boken är översatt till engelska och tyska och finns att köpa på naturum Vattenriket.

Hästabajs hem till duktiga dyngbaggar

På uppdrag av Biosfärkontoret inventerade biolog Niklas Franc dyngbaggar i de sandiga markerna kring Åhus. Inventeringen visade att området har ovanligt många arter och fina marker för dyngbaggar. Bland fynden fanns rödbukig dyngbagge, fransdyngbagge och den extremt sällsynta ribbdyngbaggen. Kombinationen värme, sand och spillning är det som dyngbaggar behöver och allt detta finns runt Åhus. Målet med inventeringen är att öka kunskapen om artrikedomen i området, men också om de tjänster naturen ger till oss människor i odlingslandskapet. Samtidigt som dyngbaggarna äter spillningen gör de nämligen stor nytta för oss människor. Om de inte hade funnits hade hästbajset bara legat kvar i högar. Dyngbaggarna tar med sig svampar och bakterier in och luftar högen. Hästbajset bryts ner och blir näring för marken. Fåglar som äter skalbaggar hjälper till med gödselspridningen. När de letar skalbaggar och larver sprätter de ut näringen över ett större område.

Gott resultat i årets malprovfiske

Årets malprofiske gav sammanlagt 72 malar fördelade på 15 lokaler. Resultatet ligger i linje med tidigare års tyder på god förnygring. Förutom malarna sprattlade femton andra fiskarter i ryssjorna. Den vanligaste fisken var björkna. Därefter följde gärs, ål och abborre. Malen hamnade på femte plats. Årets malprovfiske var det sjunde i ordningen. Vid varje provfiske har malarna mätts och vägts och ett litet fenklipp tagits innan de släppts tillbaka i vattnet. Med de fiskemetoder som använts hittills fångas främst fiskar som är 0-3 år gamla. För att täppa till kunskapsglappet vad gäller beståndet större fiskar kommer Biosfärkontoret att byta metod och fiska med större redskap nästa år. Att stora malar simmar i ån visade fritidsfiskaren Ivar Jönsson när han i augusti fick en riktigt stor fisk på kroken i Helge å. Han trodde först att det var en gädda, men det visade sig vara en mal på imponerande 165 cm och med en vikt på 18 kg.

Vandringsled planerades i Vattenriket

Idag är Kristianstads kommun en vit fläck när det gäller Skåneleden. Det finns en liten bit i norr och en i söder. För en tid sedan kom det ett medborgarförslag på att skapa en Vattenriketled som en del av Skåneleden. Under året tog Biosfärkontoret fram ett förslag som rymmer en stor variation i landskap och upplevelser. Från skogsbygden i norr över Kristianstadssläätten, våtmarkerna längs Helge å vidare ner till Åhus kust, genom sandiga marker och tallskog och tillbaka mot åslandskapet igen. Ledförslaget omfattar 13 mil uppdelat på 8-9 etapper. En viktig särprägel är närheten till flera tätorter. Det ger en flexibilitet i planeringen. Det går att proviantera efter hand och det är lätt att ta sig med buss till etappernas start- och slutpunkter. Grundförslaget är att Vattenriketleden ska bli en Skåneled och Region Skåne och Stiftelsen Skånska landskap, liksom företrädare för turismutvecklingen i kommunen, är delaktiga i arbetet. Förstudien är delfinansierad med LONA-bidrag.

Året som gått

Kunskap och uttershow på Biosfär 2017

Kommunalråd Anders Tell invigde årets biosfärkonferens och sedan togs drygt 70 deltagare med på en kunskapsresa från jordbildning på Surtsey, till småkryp, uttrar och gäss i Vattenriket, till våtmarker för bättre balans i Helge å, till John Hallméns närbilder av sugsnablar, fasettögon och vassa käkar.

Ett särskilt fokus i år var ekosystemtjänster i odlingslandskapet. Håkan Wallander, professor i markbiologi vid Lunds universitet, inledde med att berätta om hur vi kan bruka jorden för att undvika erosion. Christel Cederberg, professor vid Chalmers, gav sedan sin syn på hur ekosystemtjänster kan inkluderas i jordbrukets hållbarhetsarbete. Jens Fjellkner är agronom och lantbrukare i Vattenriket. Under rubriken "Betande djur för att rädda klimatet" berättade han hur han skapat ett hållbart betessystem som binder kol i marken och gynnar olika mikroorganismer.

Foto: Claes Sandén/Kristianstads kommun

Naturumbron ger välgörande upplevelser

Varje dag går och cyklar omkring 2 000 personer över naturumbron. På promenaden mellan parkering på ena sidan ån och arbetsplatsen på den andra kommer de nära naturen, med möjlighet att se uttrar och kungsfiskare.

Den här typen av oplanerade naturupplevelser är mycket värdefulla för människors välbefinnande. Det konstaterade Thomas Beery, universitetslektor i miljödidaktik vid Högskolan Kristianstad, i en artikel i den tvärvetenskapliga miljötidningen Ambio.

Allt fler människor lever i stadsmiljö och går miste om den positiva påverkan naturen har på vårt välbefinnande, menar forskarna.

Thomas Beery skrev att i stadsplaneringen bör en större tyngd läggas på invånarnas spontana möten med naturen. Det kan vara något så enkelt som att följa årstidernas växlingar, väderomslag eller fågelsång. Naturumbron fyller just den här funktionen.

Publikationer 2017

Vattenriket i fokus är biosfärområdets skriftserie (ISSN 1653-9338). Här publiceras rapporter och inventeringar som utförts på uppdrag av eller i samarbete med biosfärkontoret. Rapporterna finns på hemsidan www.vattenriket.kristianstad.se.

2017:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2016.

2017:02 Provfiske på grunda bottenområden i Hanöbukten inom Kristianstads kommun. Lena Svensson.

2017:03 Häckningsframgång för rödspov och tofsvipa på Håslövs ängar och Ister-näset 2016. Mirja Ström-Eriksson, Roine Strandberg & Richard Ottvall.

2017:04 Skyddsvärda insekter vid Nyehusen - Fördjupad inventering 2016. Niklas Johansson.

2017:05 Provfiske efter mal i Helge å 2016. Håkan Östberg, Biosfärkontoret.

2017:06 Hammarsjöns häckande fåglar Inventering 2017 och utveckling sedan 1956. Patrik Olofsson.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
- bra för natur och människa

Läs mer och se kontaktuppgifter på vår hemsida
www.vattenriket.kristianstad.se